بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 14

HZ. SA'D B. MUÂZ

Kur'an ve Sahih Hadislere Göre Vefatıyla Arş'ı Titreten Evs Reisi

وَلَمَّا رَءَا ٱلْمُؤْمِنُونَ ٱلْأَحْزَابَ قَالُوا۟ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ ۚ وَمَا زَادَهُمْ إِلَّآ إِيمَٰنًا وَتَسْلِيمًا ﴿٢٢﴾

"İnananlar, düşman birliklerini gördükleri zaman: "İşte bu, Allah ve Peygamberinin bize vadettiğidir; Allah ve Peygamberi doğru söylemiştir" dediler. Bu onların ancak imanını ve teslimiyetlerini artırdı"

Ahzâb Sûresi 33:22

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | facebook.com/QuranScienceMY

Ücretsiz dijital sürümü okumak için okutun: quranscience.my

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Müminlerin imanını imtihan anında artıran Allah'a hamd olsun. Efendimiz Peygamberimiz Muhammed'e ﷺ, onun âline ve ashabına — özellikle vefatıyla Rahmân'ın Arşı'nı titreten Evs reisi Sa'd b. Muâz'a رضى الله عنه — salât ve selâm olsun.

Bu kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

İslam Kahramanları'nın bu on dördüncü kitabı, Sa'd b. Muâz'ın رضى الله عنه hayatını anlatır: Mus'ab b. Umeyr vasıtasıyla Müslüman olup bütün kavmini İslam'a getiren Benî Abdüleşhel reisi; Bedir'de, Uhud'da ve Hendek'te sadakatle duran, adaletle hükmeden ve genç yaşta şehit olarak vefat eden bir sahâbî. Allah bu ilmi faydalı ilimlerden — 'ilmun yuntefe'u bih — eylesin.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasviri yoktur. Kapakta ***akşam vakti Medine***, ön planda yeni kazılmış ***Hendek*** ve kumun üzerinde ***kırık bir ok*** görülür — Hendek Savaşı'nda Sa'd b. Muâz'a isabet eden oku hatırlatır.

Ortada, kerpiç ve hurma dallarından yapılmış ***sade bir mescidin*** yanında, bir kandille aydınlanan ***beyaz bir çadır*** durur. Resûlullah ﷺ, onu yakından ziyaret edebilmek için Sa'd'a mescitte bir çadır kurdurmuştu (Sahîh-i Buhârî 4122).

Gökten çadıra doğru inen ***altın ışıklar***, Sa'd'ın vefatındaki şerefini simgeler: Rahmân'ın Arşı titredi (Sahîh-i Buhârî 3803) ve cenazesinde yetmiş bin melek hazır bulundu.

Alttaki ***koyu mavi şerit***, ***ince altın çizgilerle*** çerçevelenmiştir ve yazarın adı burada yer alır — tüm İslam Kahramanları kapakları uyumlu olsun diye Seri 1–13 kapaklarında olduğu gibi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

HZ. SA'D B. MUÂZ 5
1. SA'D B. MUÂZ KİMDİR? 6
2. ELİNDE MIZRAK, KALBİ AÇIK 7
3. BİR KAVİM BİR GÜNDE MÜSLÜMAN OLUYOR 8
4. EBÛ CEHİL KARŞISINDA KARARLI 9
5. BEDİR: "SENİNLE DENİZE DALARIZ" 11
6. HENDEK: İMANI GÜÇLENDİREN İMTİHAN 12
7. OK VE SA'D'IN DUASI 13
8. BENÎ KURAYZA HAKKINDAKİ HÜKÜM 15
9. "EFENDİNİZE AYAĞA KALKIN" 17
10. RESÛLULLAH'IN ﷺ ŞEREFİNİN MÜDAFİİ 18
11. RAHMÂN'IN ARŞI TİTREDİ 19
12. MELEKLER TARAFINDAN TAŞINAN CENAZE 20
13. SA'D'IN CENNETTEKİ MENDİLLERİ 21
14. SA'D B. MUÂZ'IN AHLAKI 22
15. SA'D KISSALARININ KAYNAKLARI 23
16. SA'D KISSASINDAKİ ŞAHSİYETLER 24
17. SA'D KISSASINDAKİ YERLER 25
18. SA'D'IN HAYATININ KRONOLOJİSİ 26
19. SA'D HAKKINDA SIKÇA SORULAN SORULAR 27
20. DERSLER VE SONUÇ 29
KAYNAKÇA 30
DESTEK VE BAĞIŞ 31

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HZ. SA'D B. MUÂZ

Hicretin 5. yılında Ensâr'dan bir sahâbî Medine'de vefat ettiğinde Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ***"Sa'd b. Muâz'ın ölümü sebebiyle Rahmân'ın Arşı titredi"*** (Sahîh-i Buhârî 3803). Bu sahâbî, Medine'deki ***Evs*** kabilesinin reisi ***Sa'd b. Muâz'dır*** رضى الله عنه.

Mus'ab b. Umeyr'in daveti sayesinde Müslüman oldu ve kavmi Benî Abdüleşhel'in tamamı aynı gün İslam'a girdi. ***Bedir***, ***Uhud*** ve ***Hendek***'te Resûlullah ﷺ ile birlikte sebat etti, Hendek'te bir okla yaralandı, antlaşmayı bozan Benî Kurayza hakkında hüküm verdi ve ardından yaklaşık otuz yedi yaşında — Müslüman olduktan sadece altı yıl sonra — şehit olarak vefat etti.

Bu e-kitap, ***İslam Kahramanları*** serisinin on dördüncüsüdür. Ka'kâ'ın kıssasından farklı olarak Sa'd b. Muâz'ın kıssası sahih hadislerde bolca yer alır. Önceki kitaplarda olduğu gibi her rivayetin kaynağı verilmiş, sahih hadis kitaplarında bulunmayan siyer rivayetleri dürüstçe açıklanmıştır.

Sa'd'ın kıssası, bütün liderliğini Allah'a ve Resûlü'ne adayan bir önderin kıssasıdır. Kısa bir sürede öyle yüce bir makama ulaştı ki gökler onun dönüşünü karşıladı.

SA'D B. MUÂZ KİMDİR?

Tam adı, Medine'deki ***Evs*** kabilesinin Benî Abdüleşhel kolundan ***Sa'd b. Muâz b. Nu'mân*** el-Ensârî el-Eşhelî'dir. Künyesi ***Ebû Amr***'dır. Annesi Kebşe binti Râfi' de Müslüman olmuştur.

İslam'dan önce Benî Abdüleşhel'in reisi ve Evs arasında saygın bir önderdi. Kardeşi Amr b. Muâz, Uhud Savaşı'nda şehit düştü.

ADI VE LAKAPLARI

AD VEYA LAKAP	AÇIKLAMA
Sa'd b. Muâz	Asıl adı
Ebû Amr	Künyesi
el-Ensârî el-Eşhelî	Evs'in Benî Abdüleşhel kolundan
Seyyidü'l-Evs	Medine'deki Evs kabilesinin reisi
"Efendiniz"	Resûlullah'ın ﷺ sözü: "Efendinize ayağa kalkın" (Sahîh-i Buhârî 3804)

ALINACAK DERSLER

Dünyevî makam, hakkı ayakta tutmak için kullanıldığında şeref kazanır. Sa'd, liderliğini kavmini İslam'a getirmek için kullandı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ELİNDE MIZRAK, KALBİ AÇIK

Birinci Akabe Biatı'ndan sonra Resûlullah ﷺ, Kur'an öğretmesi için ***Mus'ab b. Umeyr***'i Medine'ye gönderdi (bkz. Seri 6). Mus'ab, Sa'd b. Muâz'ın teyzesinin oğlu Es'ad b. Zürâre'nin evinde kaldı.

TARİHÎ NOT: MUS'AB İLE KARŞILAŞMA

İbn İshâk'ın rivayetine göre Sa'd b. Muâz, Mus'ab'ın kendi kavminin mahallesinde İslam'a davet ettiğini duyunca öfkelendi. Elinde mızrakla Mus'ab'a ve Es'ad b. Zürâre'ye geldi. Mus'ab sakin bir şekilde şöyle dedi: "Oturup dinlemez misin? Hoşuna giderse kabul edersin; hoşlanmazsan hoşlanmadığın şeyi senden uzak tutarız." Sa'd mızrağını yere saplayıp oturdu. Mus'ab ona İslam'ı anlattı ve Kur'an okudu; Sa'd daha bir şey söylemeden yüzünün rengi değişti. Gusül abdesti aldı, şehadet getirdi ve iki rekât namaz kıldı.

Rivayetin derecesi: Siyer kitaplarında meşhurdur; İbn İshâk tarafından sahih muttasıl bir senet olmadan rivayet edilmiştir.

KAYNAK:

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk rivayeti); İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ.

ALINACAK DERSLER

Davetçinin yumuşaklığı katı bir kalbi yumuşatabilir. Öfkeyle gelen biri, Kur'an'ı dinleme fırsatı verildiğinde imanla dönebilir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

BİR KAVİM BİR GÜNDE MÜSLÜMAN OLUYOR

TARİHÎ NOT: "SİZİNLE KONUŞMAK BANA HARAMDIR"

Müslüman olduktan sonra Sa'd kavmi Benî Abdüleşhel'e dönüp sordu: "Aranızda benim yerim nedir?" "Sen bizim reisimizsin, görüşü en isabetli olanımızsın" dediler. Sa'd şöyle dedi: ***"Allah'a ve Resûlü'ne iman edinceye kadar erkeklerinizle ve kadınlarınızla konuşmak bana haramdır."*** İbn İshâk, o günün akşamına kadar Benî Abdüleşhel'den Müslüman olmayan tek bir erkek veya kadın kalmadığını söyler.

Rivayetin derecesi: Siyer kitaplarında meşhurdur; sahih hadis kitaplarında yer almaz.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk rivayeti); Zehebî, Siyeru a'lâmi'n-nübelâ.

Bu olay, Resûlullah'ın ﷺ Medine'ye hicretinin yolunu açtı; çünkü Evs ve Hazrec kabileleri artık onu kabul etmeye ve korumaya hazırdı.

ALINACAK DERSLER

İman eden bir önder bütün kavmini hidayete getirebilir. Bir reisin Müslüman olması, yönettiği insanlar üzerinde çok büyük bir etki bırakır.

EBÛ CEHİL KARŞISINDA KARARLI

İslam'dan önce Sa'd, Kureyş'in ileri gelenlerinden Ümeyye b. Halef ile dosttu. Hicretten sonra Sa'd umre için Mekke'ye gitti:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3950

حَدَّثَنِي أَحْمَدُ بْنُ عُثْمَانَ، حَدَّثَنَا شُرَيْحُ بْنُ مَسْلَمَةَ، حَدَّثَنَا إِبْرَاهِيمُ بْنُ يُوسُفَ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، قَالَ حَدَّثَنِي عَمْرُو بْنُ مَيْمُونٍ، أَنَّهُ سَمِعَ عَبْدَ اللَّهِ بْنَ مَسْعُودٍ ـ رضى الله عنه ـ حَدَّثَ عَنْ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ، أَنَّهُ قَالَ كَانَ صَدِيقًا لأُمَيَّةَ بْنِ خَلَفٍ، وَكَانَ أُمَيَّةُ إِذَا مَرَّ بِالْمَدِينَةِ نَزَلَ عَلَى سَعْدٍ، وَكَانَ سَعْدٌ إِذَا مَرَّ بِمَكَّةَ نَزَلَ عَلَى أُمَيَّةَ، فَلَمَّا قَدِمَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم الْمَدِينَةَ انْطَلَقَ سَعْدٌ مُعْتَمِرًا، فَنَزَلَ عَلَى أُمَيَّةَ بِمَكَّةَ، فَقَالَ لأُمَيَّةَ انْظُرْ لِي سَاعَةَ خَلْوَةٍ لَعَلِّي أَنْ أَطُوفَ بِالْبَيْتِ. فَخَرَجَ بِهِ قَرِيبًا مِنْ نِصْفِ النَّهَارِ فَلَقِيَهُمَا أَبُو جَهْلٍ فَقَالَ يَا أَبَا صَفْوَانَ، مَنْ هَذَا مَعَكَ فَقَالَ هَذَا سَعْدٌ. فَقَالَ لَهُ أَبُو جَهْلٍ أَلاَ أَرَاكَ تَطُوفُ بِمَكَّةَ آمِنًا، وَقَدْ أَوَيْتُمُ الصُّبَاةَ، وَزَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ تَنْصُرُونَهُمْ وَتُعِينُونَهُمْ، أَمَا وَاللَّهِ لَوْلاَ أَنَّكَ مَعَ أَبِي صَفْوَانَ مَا رَجَعْتَ إِلَى أَهْلِكَ سَالِمًا. فَقَالَ لَهُ سَعْدٌ وَرَفَعَ صَوْتَهُ عَلَيْهِ أَمَا وَاللَّهِ لَئِنْ مَنَعْتَنِي هَذَا لأَمْنَعَنَّكَ مَا هُوَ أَشَدُّ عَلَيْكَ مِنْهُ طَرِيقَكَ عَلَى الْمَدِينَةِ. فَقَالَ لَهُ أُمَيَّةُ لاَ تَرْفَعْ صَوْتَكَ يَا سَعْدُ عَلَى أَبِي الْحَكَمِ سَيِّدِ أَهْلِ الْوَادِي. فَقَالَ سَعْدٌ دَعْنَا عَنْكَ يَا أُمَيَّةُ، فَوَاللَّهِ لَقَدْ سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ إِنَّهُمْ قَاتِلُوكَ. قَالَ بِمَكَّةَ قَالَ لاَ أَدْرِي. فَفَزِعَ لِذَلِكَ أُمَيَّةُ فَزَعًا شَدِيدًا

TERCÜME:

Abdullah b. Mes'ûd, Sa'd b. Muâz'ın Ümeyye b. Halef ile dost olduğunu anlattı. Ümeyye Medine'den geçerken Sa'd'ın yanında, Sa'd da Mekke'den geçerken Ümeyye'nin yanında kalırdı. Resûlullah ﷺ Medine'ye gelince

Sa'd umre için yola çıktı ve Mekke'de Ümeyye'nin yanında kaldı. Ümeyye'ye "Bana tenha bir vakit bul da Beyt'i tavaf edeyim" dedi. Ümeyye onu öğleye doğru dışarı çıkardı; Ebû Cehil ile karşılaştılar. Ebû Cehil: "Ey Ebû Safvân, yanındaki kim?" dedi. "Bu Sa'd" dedi. Ebû Cehil Sa'd'a: "Dinden dönenleri barındırdığınız ve onlara yardım edeceğinizi iddia ettiğiniz hâlde seni Mekke'de emniyet içinde tavaf ederken mi görüyorum? Vallahi Ebû Safvân'ın yanında olmasaydın ailene sağ salim dönemezdin" dedi. Sa'd sesini yükselterek dedi ki: ***"Vallahi bunu bana yasaklarsan, ben de sana bundan daha ağır bir şeyi yasaklarım: Medine'den geçen yolunu!"*** Ümeyye: "Ey Sa'd, vadi halkının efendisi Ebü'l-Hakem'e sesini yükseltme" dedi. Sa'd: "Bırak

bizi ey Ümeyye! Vallahi Resûlullah'ın ﷺ onların seni öldüreceklerini söylediğini işittim" dedi. Ümeyye: "Mekke'de mi?" diye sordu. Sa'd: "Bilmiyorum" dedi. Ümeyye buna çok korktu.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ahmed b. Osmân ← Şüreyh b. Mesleme ← İbrâhîm b. Yûsuf ← Yûsuf b. İshâk ← Ebû İshâk es-Sebîî ← Amr b. Meymûn ← Abdullah b. Mes'ûd ← Sa'd b. Muâz رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Meğâzî, Hadis No. 3950.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3950

Hadisin devamında Ümeyye Mekke'den çıkmayacağına yemin etti. Ancak Ebû Cehil onu Bedir'e çıkmaya zorladı ve Allah onu orada helâk etti — tıpkı Resûlullah'ın ﷺ haber verdiği gibi.

ALINACAK DERSLER

Eski bir dostluk Sa'd'ı hak için kararlı durmaktan alıkoymadı. Düşman şehrin ortasında cesaretle konuştu.

BEDİR: "SENİNLE DENİZE DALARIZ"

Hicretin 2. yılında Resûlullah ﷺ Kureyş kervanını karşılamak için çıktı; ancak Kureyş ordusunun savaşmak için çıktığı anlaşıldı. Ashabıyla istişare etti ve Ensâr'ın görüşünü duymak istedi.

TARİHÎ NOT: SA'D'IN BEDİR'DEKİ KONUŞMASI

İbn İshâk'ın rivayetine göre Sa'd b. Muâz şöyle dedi: "Sana iman ettik ve seni tasdik ettik… Ey Allah'ın Resûlü, dilediğin yere git, biz seninleyiz. ***Seni hak ile gönderene yemin olsun ki bizi şu denize götürüp içine dalsan, seninle birlikte biz de dalarız.*** İçimizden tek bir kişi bile geri kalmaz." Resûlullah ﷺ bunu duyunca sevindi. İbn İshâk ayrıca Sa'd'ın Bedir'de Resûlullah ﷺ için bir 'arîş (gölgelik) yapılmasını teklif ettiğini zikreder.

Rivayetin derecesi: Siyer kitaplarında meşhurdur. Sahîh-i Müslim 1779'da çok benzer sözler Hazrec reisi ***Sa'd b. Ubâde***'ye nispet edilir. Bazı âlimler ikisini şöyle uzlaştırır: Sa'd b. Ubâde bunu yola çıkmadan önce Medine'de, Sa'd b. Muâz ise Bedir'de söylemiştir.

KAYNAK:
İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk rivayeti); Sahîh-i Müslim 1779.

Sa'd, Bedir'de Evs'in sancağını taşıdı ve bir yıl sonra, kardeşi Amr b. Muâz'ın şehit düştüğü Uhud'da savaştı.

ALINACAK DERSLER

Gerçek sadakat şartsızdır. Ensâr, Resûlullah'ı ﷺ Medine'de korumaya söz vermişti; fakat Sa'd, nereye giderse onunla birlikte olacaklarını ilan etti.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

HENDEK: İMANI GÜÇLENDİREN İMTİHAN

Hicretin 5. yılında Kureyş, Gatafân ve müttefiklerinden (Ahzâb) yaklaşık on bin asker Medine'yi kuşattı. Selmân-ı Fârisî'nin tavsiyesiyle Müslümanlar Medine'nin kuzeyine bir hendek kazdılar. Allah o günkü nimetini hatırlatır:

AHZÂB SÛRESİ 33:9

يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ إِذۡ جَآءَتۡكُمۡ جُنُودٞ فَأَرۡسَلۡنَا عَلَيۡهِمۡ رِيحٗا وَجُنُودٗا لَّمۡ تَرَوۡهَاۚ وَكَانَ ٱللَّهُ بِمَا تَعۡمَلُونَ بَصِيرًا ٩

Ey inananlar! Allah'ın size olan nimetini anın; üzerinize ordular gelmişti. Biz de onların üzerine rüzgar ve göremediğiniz ordular göndermiştik. Allah, yaptıklarınızı görüyordu

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/33:9

Sa'd de dahil olmak üzere müminler, düşman birliklerine korkuyla değil, yakînle baktılar:

AHZÂB SÛRESİ 33:22

وَلَمَّا رَءَا ٱلۡمُؤۡمِنُونَ ٱلۡأَحۡزَابَ قَالُواْ هَٰذَا مَا وَعَدَنَا ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥ وَصَدَقَ ٱللَّهُ وَرَسُولُهُۥۚ وَمَا زَادَهُمۡ إِلَّآ إِيمَٰنٗا وَتَسۡلِيمٗا ٢٢

İnananlar, düşman birliklerini gördükleri zaman: "İşte bu, Allah ve Peygamberinin bize vadettiğidir; Allah ve Peygamberi doğru söylemiştir" dediler. Bu onların ancak imanını ve teslimiyetlerini artırdı

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/33:22

ALINACAK DERSLER

Büyük bir imtihan mümini şüpheciden ayırır. Müminler için zorluk, imanı ve teslimiyeti ancak artırır.

OK VE SA‘D’IN DUASI

Hendek Savaşı’nda Sa‘d kolundaki bir damara isabet eden bir okla yaralandı. Hz. Âişe olanları ve onun duasını rivayet eder:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 4122

حَدَّثَنَا زَكَرِيَّاءُ بْنُ يَحْيَى، حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ نُمَيْرٍ، حَدَّثَنَا هِشَامٌ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ عَائِشَةَ ـ رضى الله عنها ـ قَالَتْ أُصِيبَ سَعْدٌ يَوْمَ الْخَنْدَقِ، رَمَاهُ رَجُلٌ مِنْ قُرَيْشٍ يُقَالُ لَهُ حِبَّانُ ابْنُ الْعَرِقَةِ، رَمَاهُ فِي الأَكْحَلِ، فَضَرَبَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم خَيْمَةً فِي الْمَسْجِدِ لِيَعُودَهُ مِنْ قَرِيبٍ، فَلَمَّا رَجَعَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم مِنَ الْخَنْدَقِ وَضَعَ السِّلاَحَ وَاغْتَسَلَ، فَأَتَاهُ جِبْرِيلُ ـ عَلَيْهِ السَّلاَمُ ـ وَهْوَ يَنْفُضُ رَأْسَهُ مِنَ الْغُبَارِ فَقَالَ قَدْ وَضَعْتَ السِّلاَحَ وَاللَّهِ مَا وَضَعْتُهُ، اخْرُجْ إِلَيْهِمْ. قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم " فَأَيْنَ ". فَأَشَارَ إِلَى بَنِي قُرَيْظَةَ، فَأَتَاهُمْ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم فَنَزَلُوا عَلَى حُكْمِهِ، فَرَدَّ الْحُكْمَ إِلَى سَعْدٍ، قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ فِيهِمْ أَنْ تُقْتَلَ الْمُقَاتِلَةُ، وَأَنْ تُسْبَى النِّسَاءُ وَالذُّرِّيَّةُ، وَأَنْ تُقْسَمَ أَمْوَالُهُمْ. قَالَ هِشَامٌ فَأَخْبَرَنِي أَبِي عَنْ عَائِشَةَ أَنَّ سَعْدًا قَالَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ أَنَّهُ لَيْسَ أَحَدٌ أَحَبَّ إِلَىَّ أَنْ أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ مِنْ قَوْمٍ كَذَّبُوا رَسُولَكَ صلى الله عليه وسلم وَأَخْرَجُوهُ، اللَّهُمَّ فَإِنِّي أَظُنُّ أَنَّكَ قَدْ وَضَعْتَ الْحَرْبَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ، فَإِنْ كَانَ بَقِيَ مِنْ حَرْبِ قُرَيْشٍ شَىْءٌ، فَأَبْقِنِي لَهُ حَتَّى أُجَاهِدَهُمْ فِيكَ، وَإِنْ كُنْتَ وَضَعْتَ الْحَرْبَ فَافْجُرْهَا، وَاجْعَلْ مَوْتَتِي فِيهَا. فَانْفَجَرَتْ مِنْ لَبَّتِهِ، فَلَمْ يَرُعْهُمْ وَفِي الْمَسْجِدِ خَيْمَةٌ مِنْ بَنِي غِفَارٍ إِلاَّ الدَّمُ يَسِيلُ إِلَيْهِمْ فَقَالُوا يَا أَهْلَ الْخَيْمَةِ مَا هَذَا الَّذِي يَأْتِينَا مِنْ قِبَلِكُمْ فَإِذَا سَعْدٌ يَغْذُو جُرْحُهُ دَمًا، فَمَاتَ مِنْهَا رضى الله عنه.

TERCÜME:

Hz. Âişe dedi ki: Sa‘d Hendek günü yaralandı. Kureyş’ten Hibbân b. Arika adında bir adam onu kolundaki ekhal damarından vurdu. Nebî ﷺ onu yakından ziyaret edebilmek için mescitte bir çadır kurdurdu. Resûlullah ﷺ Hendek’ten dönünce silahını bırakıp yıkandı. Bunun üzerine Cebrâil عَلَيْهِ السَّلَامُ başındaki tozu silkeleyerek geldi ve şöyle dedi: “Silahını bıraktın mı? Vallahi ben bırakmadım. Onlara doğru çık.” Nebî ﷺ: “Nereye?” dedi. Cebrâil Benî Kurayza’yı işaret etti. Resûlullah ﷺ onlara gitti; onlar da onun hükmüne razı olarak teslim oldular; o da hükmü Sa‘d’a bıraktı. Sa‘d şöyle dedi: “Savaşanlarının öldürülmesine, kadınların ve çocukların

esir alınmasına ve mallarının taksim edilmesine hükmediyorum." Hişâm dedi ki: Babam bana Hz. Âişe'den Sa'd'ın şöyle dua ettiğini haber verdi: ***"Allah'ım! Senin yolunda savaşmayı, Resûlünü ﷺ yalanlayıp onu yurdundan çıkaran kavimden daha çok sevdiğim kimse olmadığını bilirsin. Allah'ım! Bizimle onlar arasındaki savaşı sona erdirdiğini sanıyorum. Eğer Kureyş'le savaştan bir şey kaldıysa, onlarla senin yolunda savaşmam için beni yaşat. Eğer savaşı sona erdirdiysen yaramı aç ve ölümümü onda kıl."*** Bunun üzerine yarası göğsünün üstünden açıldı. Mescitte Benî Gıfâr'a ait bir çadır vardı; onlar kendilerine doğru akan kanı görünce irkildiler ve "Ey çadır halkı, sizin tarafınızdan bize gelen bu nedir?" dediler. Bir de baktılar ki Sa'd'ın yarası kan akıtıyor; Sa'd bu yaradan vefat etti.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Zekeriyyâ b. Yahyâ ← Abdullah b. Numeyr ← Hişâm b. Urve ← Urve b. Zübeyr ← Hz. Âişe رضى الله عنها.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Meğâzî, Nebî'nin ﷺ Ahzâb'dan Dönüşü Bâbı, Hadis No. 4122.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: sunnah.com/bukhari:4122

İbn İshâk, çadırın yaralıları tedavi eden sahâbî hanım ***Rufeyde el-Eslemiyye***'ye ait olduğunu zikreder.

ALINACAK DERSLER

Sa'd kendisi için şifa istemedi; cihadda geçecek bir ömür ya da Allah yolunda bir ölüm istedi. Resûlullah ﷺ ise hasta sahâbîsini yakınına yerleştirerek sevgisini gösterdi.

BENÎ KURAYZA HAKKINDAKİ HÜKÜM

Benî Kurayza, Medine'yi Müslümanlarla birlikte savunmak üzere antlaşmayla bağlı olan bir Yahudi kabilesiydi. Medine Ahzâb tarafından kuşatıldığında antlaşmayı bozup düşmanın tarafına geçtiler — bu ihanet bütün Medine halkını içeriden yok edebilirdi. Ahzâb çekildikten sonra Müslüman ordusu Benî Kurayza'yı kuşattı; onlar da Evs'ten eski müttefikleri Sa'd b. Muâz'ın hükmüne razı oldular:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3804

حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ عَرْعَرَةَ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ سَعْدِ بْنِ إِبْرَاهِيمَ، عَنْ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ بْنِ حُنَيْفٍ، عَنْ أَبِي سَعِيدٍ الْخُدْرِيِّ ـ رضى الله عنه ـ أَنَّ أُنَاسًا نَزَلُوا عَلَى حُكْمِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ، فَأَرْسَلَ إِلَيْهِ فَجَاءَ عَلَى حِمَارٍ، فَلَمَّا بَلَغَ قَرِيبًا مِنَ الْمَسْجِدِ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم " قُومُوا إِلَى خَيْرِكُمْ أَوْ سَيِّدِكُمْ ". فَقَالَ " يَا سَعْدُ، إِنَّ هَؤُلاَءِ نَزَلُوا عَلَى حُكْمِكَ ". قَالَ فَإِنِّي أَحْكُمُ فِيهِمْ أَنْ تُقْتَلَ مُقَاتِلَتُهُمْ وَتُسْبَى ذَرَارِيُّهُمْ. قَالَ " حَكَمْتَ بِحُكْمِ اللَّهِ، أَوْ بِحُكْمِ الْمَلِكِ ".

TERCÜME:

Ebû Saîd el-Hudrî'nin rivayet ettiğine göre bir topluluk Sa'd b. Muâz'ın hükmüne razı olarak teslim oldu. Resûlullah ﷺ ona haber gönderdi; o da bir merkebe binmiş olarak geldi. Mescide yaklaşınca Nebî ﷺ şöyle buyurdu: ***"En hayırlınıza — veya efendinize — ayağa kalkın."*** Sonra: "Ey Sa'd, bunlar senin hükmüne razı olarak teslim oldular" buyurdu. Sa'd: "Savaşanlarının öldürülmesine ve çocuklarının esir alınmasına hükmediyorum" dedi. Resûlullah ﷺ: ***"Allah'ın hükmüyle hükmettin"*** — veya "Melik'in (Allah'ın) hükmüyle" — buyurdu.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Ar'ara ← Şu'be b. Haccâc ← Sa'd b. İbrâhîm ← Ebû Ümâme b. Sehl b. Huneyf ← Ebû Saîd el-Hudrî رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü Menâkıbi'l-Ensâr, Sa'd b. Muâz'ın Menkıbeleri Bâbı, Hadis No. 3804.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3804

Âlimler bu hükmün, şehir kuşatma altındayken işlenen savaş ihanetinin cezası olduğunu ve kadınlara ve çocuklara değil, savaşan erkeklere uygulandığını açıklar. Bazı âlimler bu hükmün onların kendi kitaplarındaki savaş hükmüyle de uyuştuğunu belirtir. Allah, Ahzâb Savaşı'nın sonunu şöyle anlatır:

AHZÂB SÛRESİ 33:25

وَرَدَّ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَنَالُوا۟ خَيْرًا ۚ وَكَفَى ٱللَّهُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ٱلْقِتَالَ ۚ وَكَانَ ٱللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ﴿٢٥﴾

Allah inkar edenleri, kinleriyle geri çevirdi, bir hayra ulaşamadılar; savaşta, inananlara Allah'ın yardımı yetti. Allah kuvvetli olandır, güçlü olandır

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/33:25

ALINACAK DERSLER

Sa'd eski müttefiklerini kayırmadı; hasta ve yaralıyken bile adaletle hükmetti. Adalet emanetini yerine getirmek kişisel bağlardan önce gelir.

"EFENDİNİZE AYAĞA KALKIN"

Yukarıdaki hadiste Resûlullah'ın ﷺ ***"Efendinize ayağa kalkın"*** sözü, onun Sa'd'a gösterdiği hürmeti gösterir. Sa'd yaralı olarak, bir merkebe binmiş hâlde gelmişti.

Âlimler bunun anlamını tartışmıştır: Bazıları bunun, yaralı olduğu için Sa'd'ın hayvandan inmesine yardım etmek üzere bir emir olduğunu söyler; bazıları ise faziletli bir kimse geldiğinde ona hürmeten ayağa kalkmanın caiz olduğunu gösterdiğini söyler. Yasak olan, insanların kendisini yüceltmek için ayağa kalkmasını sevmektir.

ALINACAK DERSLER

İslam bize fazilet ve ilim sahiplerine hürmet etmeyi, kendimizi büyütmeden öğretir. Resûlullah'ın ﷺ Sa'd'a hürmeti onun soyundan değil, fedakârlığından kaynaklanıyordu.

RESÛLULLAH'IN ﷺ ŞEREFİNİN MÜDAFİİ

İfk hadisesi (müminlerin annesi Hz. Âişe'ye atılan iftira) hakkındaki uzun hadiste Hz. Âişe, Resûlullah'ın ﷺ minbere çıkıp ailesi üzerinden kendisine eziyet eden kişiye karşı kimin onu savunacağını sorduğunu anlatır. ***Sa'd b. Muâz*** ayağa kalkıp şöyle dedi: "Ey Allah'ın Resûlü, ona karşı seni ben savunurum. Eğer Evs'ten ise boynunu vururuz; eğer kardeşlerimiz Hazrec'ten ise bize emret, emrini yerine getiririz" (Sahîh-i Buhârî 4750).

İbn Hacer de dahil bazı âlimler, Sa'd Benî Kurayza'dan sonra vefat ettiği için bu olayın tarihini tartışmıştır. Bu rivayetin, Müreysî' Gazvesi'ni hicretin 5. yılına yerleştiren görüşe göre İfk hadisesinin Hendek'ten önce gerçekleştiğini gösterdiğini açıklarlar.

ALINACAK DERSLER

Sa'd, kendi kavmini ilgilendirse bile Resûlullah'ı ﷺ ve ailesini savunmak için her zaman ilk ayağa kalkan kişiydi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

RAHMÂN'IN ARŞI TİTREDİ

Sa'd, Benî Kurayza hakkındaki hükümden kısa bir süre sonra, hicretin 5. yılında yaklaşık otuz yedi yaşında vefat etti. Resûlullah ﷺ onun yüce makamını haber verdi:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3803

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى، حَدَّثَنَا فَضْلُ بْنُ مُسَاوِرٍ، خَتَنُ أَبِي عَوَانَةَ حَدَّثَنَا أَبُو عَوَانَةَ، عَنِ الأَعْمَشِ، عَنْ أَبِي سُفْيَانَ، عَنْ جَابِرٍ ـ رضى الله عنه ـ سَمِعْتُ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ " اهْتَزَّ الْعَرْشُ لِمَوْتِ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ ".

TERCÜME:

Câbir dedi ki: Nebî'nin ﷺ şöyle buyurduğunu işittim: ***"Sa'd b. Muâz'ın ölümü sebebiyle Arş titredi."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Müsennâ ← Fadl b. Müsâvir ← Ebû Avâne ← Süleymân el-A'meş ← Ebû Süfyân Talha b. Nâfi' ← Câbir b. Abdullah رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü Menâkıbi'l-Ensâr, Sa'd b. Muâz'ın Menkıbeleri Bâbı, Hadis No. 3803.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3803

Aynı rivayetin devamında bir adam Câbir'e, Berâ'nın "titreyenin tabut (serîr) olduğunu" söylediğini aktardı. Câbir ısrarla şöyle dedi: "Nebî'nin ﷺ şöyle buyurduğunu işittim: ***Sa'd b. Muâz'ın ölümü sebebiyle Rahmân'ın Arşı titredi.***" Ehl-i Sünnet âlimleri bu sözü zahiri üzere, Sa'd'ın ruhunun gelişine bir sevinç alameti olarak kabul eder; Arş'ı mahlûkata benzetmeden ve keyfiyetini sormadan.

ALINACAK DERSLER

Kişinin Allah katındaki değeri ömrünün uzunluğuyla ölçülmez. Sa'd, İslam'daki altı yılında Arş'ı titreten bir şerefe ulaştı.

MELEKLER TARAFINDAN TAŞINAN CENAZE

Sa'd'ın cenazesi taşınırken münafıklar alay etti; Resûlullah ﷺ onlara cevap verdi:

HADİS — SÜNEN-İ TİRMİZÎ, NO. 3849

حَدَّثَنَا عَبْدُ بْنُ حُمَيْدٍ، قَالَ أَخْبَرَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، قَالَ أَخْبَرَنَا مَعْمَرٌ، عَنْ قَتَادَةَ، عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ، قَالَ لَمَّا حُمِلَتْ جَنَازَةُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ قَالَ الْمُنَافِقُونَ مَا أَخَفَّ جَنَازَتَهُ . وَذَلِكَ لِحُكْمِهِ فِي بَنِي قُرَيْظَةَ فَبَلَغَ ذَلِكَ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ " إِنَّ الْمَلاَئِكَةَ كَانَتْ تَحْمِلُهُ . "

TERCÜME:

Enes b. Mâlik dedi ki: Sa'd b. Muâz'ın cenazesi taşınırken münafıklar — Benî Kurayza hakkındaki hükmü yüzünden — "Cenazesi ne kadar da hafif!" dediler. Bu, Nebî'ye ﷺ ulaştı; o da şöyle buyurdu: ***"Onu melekler taşıyordu."***

SENED İmam Tirmizî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Abd b. Humeyd ← Abdürrezzâk es-San'ânî ← Ma'mer b. Râşid ← Katâde ← Enes b. Mâlik رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Tirmizî, Sünen-i Tirmizî, Kitâbü'l-Menâkıb, Sa'd b. Muâz'ın Menkıbeleri Bâbı, Hadis No. 3849.

DERECE: SAHİH — Darussalam sahih kabul etmiştir; Tirmizî "hasen sahih garîb" demiştir.

Kaynak: sunnah.com/tirmidhi:3849

HADİS NOTU: YETMİŞ BİN MELEK

İbn Ömer'in rivayet ettiğine göre Resûlullah ﷺ Sa'd hakkında şöyle buyurdu: ***"İşte bu, Arş'ın kendisi için hareket ettiği, göklerin kapılarının kendisine açıldığı ve cenazesinde yetmiş bin meleğin hazır bulunduğu kimsedir. (Kabirde) bir kez sıkıldı, sonra bu sıkıntı ondan kaldırıldı."***

Rivayetin derecesi: Elbânî, Sahîhu Süneni'n-Nesâî'de *sahih* kabul etmiştir. Sünen-i Nesâî 2055

KAYNAK:

Sünen-i Nesâî, Kitâbü'l-Cenâiz, Hadis No. 2055.

ALINACAK DERSLER

İnsanların alayı, Allah'ın şereflendirdiği kimsenin şerefini eksiltmez. Bununla birlikte kabir sıkması hadisi, kimsenin berzah âleminin zorluğundan kurtulamayacağını hatırlatır; bu yüzden daima Allah'ın rahmetini dileriz.

SA'D'IN CENNETTEKİ MENDİLLERİ

Sa'd'ın vefatından sonra Resûlullah ﷺ, onu cennette bekleyen nimetleri zikretti:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 3802

حَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ بَشَّارٍ، حَدَّثَنَا غُنْدَرٌ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ أَبِي إِسْحَاقَ، قَالَ سَمِعْتُ الْبَرَاءَ ـ رضى الله عنه ـ يَقُولُ أُهْدِيَتْ لِلنَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم حُلَّةُ حَرِيرٍ، فَجَعَلَ أَصْحَابُهُ يَمَسُّونَهَا وَيَعْجَبُونَ مِنْ لِينِهَا فَقَالَ " أَتَعْجَبُونَ مِنْ لِينِ هَذِهِ لَمَنَادِيلُ سَعْدِ بْنِ مُعَاذٍ خَيْرٌ مِنْهَا ". أَوْ أَلْيَنُ.

TERCÜME:

Berâ dedi ki: Nebî'ye ﷺ ipek bir elbise hediye edildi; ashabı ona dokunup yumuşaklığına hayret etmeye başladılar. Bunun üzerine şöyle buyurdu: ***"Bunun yumuşaklığına mı hayret ediyorsunuz? Sa'd b. Muâz'ın (cennetteki) mendilleri bundan daha hayırlıdır"*** — veya "daha yumuşaktır" buyurdu.

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Beşşâr ← Gunder ← Şu'be b. Haccâc ← Ebû İshâk es-Sebîî ← Berâ b. Âzib رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü Menâkıbi'l-Ensâr, Sa'd b. Muâz'ın Menkıbeleri Bâbı, Hadis No. 3802.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:3802

Mendil, insanın eşyaları arasında en değersizlerindendir. Sa'd'ın cennetteki mendilleri dünyanın ipeğinden daha hayırlıysa, diğer nimetleri nasıldır?

ALINACAK DERSLER

Dünyanın en güzel nimetleri cennetteki en küçük şeyle bile kıyaslanamaz. Bu, bizi dünyaya aldanmamaya teşvik eder.

SA'D B. MUÂZ'IN AHLAKI

Sa'd'ın kıssası, kısa bir sürede imanı, cesareti ve adaleti bir araya getiren bir önderi tasvir eder.

VASIF	HAYATINDAN ÖRNEK
Hakka açık	Kur'an'ı dinledikten sonra Müslüman oldu
Kavmini getiren önder	Benî Abdüleşhel bir günde Müslüman oldu
Cesaret	Mekke'de Ebû Cehil karşısında kararlı (Sahîh-i Buhârî 3950)
Sadakat	"Seninle denize dalarız"
Cihad sevgisi	Yaralıyken yaptığı dua (Sahîh-i Buhârî 4122)
Adalet	Benî Kurayza hakkındaki hüküm (Sahîh-i Buhârî 3804)
Resûlullah'ın ﷺ müdafii	İfk hadisesinde (Sahîh-i Buhârî 4750)

ALINACAK DERSLER

Sa'd, bir hayatın değerinin uzunluğunda değil, niteliğinde olduğunu ispatladı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA'D KISSALARININ KAYNAKLARI

Bu tablo her kıssanın kaynağını ve derecesini özetler; böylece okuyucu sahih olanı sadece meşhur olandan ayırt edebilir.

KISSA	KAYNAK	DERECE
Mus'ab b. Umeyr vasıtasıyla İslam	İbn İshâk	Meşhur (siyer)
Benî Abdüleşhel'in Müslüman olması	İbn İshâk	Meşhur (siyer)
Ebû Cehil karşısında kararlılık	Sahîh-i Buhârî 3950	Sahih
Bedir'deki konuşma	İbn İshâk; Sahîh-i Müslim 1779	Meşhur; ihtilaflı
Ok ve duası	Sahîh-i Buhârî 4122	Sahih
Benî Kurayza hakkındaki hüküm	Sahîh-i Buhârî 3804	Sahih
"Efendinize ayağa kalkın"	Sahîh-i Buhârî 3804	Sahih
İfk hadisesinde müdafaa	Sahîh-i Buhârî 4750	Sahih
Arş'ın titremesi	Sahîh-i Buhârî 3803	Sahih
Meleklerin taşıması	Tirmizî 3849	Sahih
Yetmiş bin melek	Nesâî 2055	Sahih
Cennetteki mendiller	Sahîh-i Buhârî 3802	Sahih

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA'D KISSASINDAKİ ŞAHSİYETLER

ŞAHSİYET	ROLÜ
Mus'ab b. Umeyr	Onun Müslüman olmasına vesile olan davetçi (Seri 6)
Es'ad b. Zürâre	Teyzesinin oğlu, Mus'ab'ın Medine'deki ev sahibi
Ümeyye b. Halef	Kureyş'ten eski dostu, Bedir'de öldürüldü
Ebû Cehil	Onu Mekke'de tehdit eden Kureyş önderi
Amr b. Muâz	Kardeşi, Uhud'da şehit
Hibbân b. Arika	Onu Hendek'te okla vuran Kureyşli
Rufeyde el-Eslemiyye	Çadırında yaralıları tedavi eden sahâbî hanım
Hz. Âişe	Yarasının ve duasının râvisi
Câbir b. Abdullah	Arş'ın titremesi hadisinin râvisi

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA'D KISSASINDAKİ YERLER

YER	OLAY
Medine (Yesrib)	Doğduğu yer; Mus'ab vasıtasıyla Müslüman oldu
Benî Abdüleşhel mahallesi	Bütün kavmi Müslüman oldu
Mekke	Umre sırasında Ebû Cehil ile karşılaştı
Bedir	Sadakat konuşması ve Evs sancağı (2 H)
Uhud	Kardeşi Amr şehit oldu (3 H)
Hendek, Medine	Okla yaralandı (5 H)
Mescid-i Nebevî	Tedavi edildiği ve vefat ettiği çadır
Benî Kurayza yurdu	Verdiği hüküm (5 H)
Bakî'	Defnedildiği yer

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA‘D’IN HAYATININ KRONOLOJİSİ

YIL	OLAY
y. 32 H.Ö.	Medine’de doğdu
y. 1 H.Ö.	Mus‘ab b. Umeyr vasıtasıyla Müslüman oldu
1 H	Resûlullah ﷺ Medine’ye hicret eder; umre ve Ebû Cehil ile karşılaşma
2 H	Bedir Savaşı
3 H	Uhud Savaşı
5 H	Hendek Savaşı; okla yaralandı
5 H	Benî Kurayza hakkındaki hüküm; yaklaşık 37 yaşında vefatı

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

SA'D HAKKINDA SIKÇA SORULAN SORULAR

Bu bölüm, Sa'd b. Muâz رضى الله عنه hakkında sıkça sorulan sorulara cevap verir. Cevaplar kısadır; ayrıntılar önceki bölümlerdedir.

1. SA'D B. MUÂZ'IN TAM ADI NEDİR?

Sa'd b. Muâz b. Nu'mân el-Ensârî el-Eşhelî; künyesi Ebû Amr.

2. SA'D KİMİN VASITASIYLA MÜSLÜMAN OLDU?

Hicretten önce Medine'de Mus'ab b. Umeyr'in daveti sayesinde.

3. MÜSLÜMAN OLDUKTAN SONRA KAVMİNE NE OLDU?

Benî Abdüleşhel'in tamamı aynı gün Müslüman oldu (İbn İshâk rivayeti).

4. SA'D EBÛ CEHİL'E NE DEDİ?

Ebû Cehil onu tavaftan men ederse, Kureyş'in Medine'den geçen ticaret yolunu keseceğini (Sahîh-i Buhârî 3950).

5. "SENİNLE DENİZE DALARIZ" SÖZÜNÜ KİM SÖYLEDİ?

İbn İshâk bunu Bedir'de Sa'd b. Muâz'a nispet eder; Sahîh-i Müslim 1779 çok benzer sözleri Sa'd b. Ubâde'ye nispet eder.

6. SA'D NASIL YARALANDI?

Hendek Savaşı'nda kolundaki bir damara ok isabet etti (Sahîh-i Buhârî 4122).

7. SA'D YARALIYKEN NE DUA ETTİ?

Kureyş'le savaş kaldıysa cihad için yaşatılmayı, sona erdiyse yarasından ölmeyi.

8. SA'D'IN BENÎ KURAYZA HAKKINDAKİ HÜKMÜ NEYDİ?

Savaşanların öldürülmesi ve çocukların esir alınması; Resûlullah ﷺ bunun Allah'ın hükmü olduğunu buyurdu (Sahîh-i Buhârî 3804).

9. "EFENDİNİZE AYAĞA KALKIN" NE DEMEKTİR?

Sa'd'a hürmettir; bazı âlimlere göre yaralı olduğu için inmesine yardım etmek de kastedilmiştir.

10. SA'D VEFAT EDİNCE NE OLDU?

Rahmân'ın Arşı titredi (Sahîh-i Buhârî 3803) ve cenazesinde yetmiş bin melek hazır bulundu (Nesâî 2055).

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

11. SA'D KAÇ YAŞINDA VEFAT ETTİ?

Hicretin 5. yılında, yaklaşık otuz yedi yaşında.

12. SA'D'IN KISSASINDAN ALINACAK EN BÜYÜK DERS NEDİR?

Bir hayatın değeri uzunluğunda değil, ihlâsında ve fedakârlığındadır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DERSLER VE SONUÇ

Sa'd b. Muâz'ın رضى الله عنه kıssası, bir davetçiyi kovmak için elinde mızrakla gelen bir reisle başlar ve vefatıyla Rahmân'ın Arşı'nı titreten bir şehitle sona erer.

DERS	SA'D KISSASINDAN
Reddetmeden önce dinle	Kur'an'ı dinledikten sonra İslam
Önder kavmini getirir	Benî Abdüleşhel Müslüman oldu
Şartsız sadakat	"Seninle denize dalarız"
İmtihan imanı artırır	Ahzâb 33:22
Müttefike karşı bile adalet	Benî Kurayza hakkındaki hüküm
Hayatın değeri niteliğindedir	Altı yıllık İslam'dan sonra Arş titredi

Sa'd'ı örnek alabilmeyi dileriz: kalbimizi hakka açmak, Allah'a ve Resûlü'ne sadık olmak, hükümlerimizde adil olmak ve hayatımızın her gününü Allah katında değerli kılmak.

İnşallah İslam Kahramanları serisi, İslam'ın bir başka kahramanının kıssasıyla devam edecektir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'ân-ı Kerîm, Osmanî hat ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. quran.com

İbn Kesîr, Tefsîru'l-Kur'âni'l-Azîm (Ahzâb 33:9, 33:22, 33:25).

HADİS

Sahîh-i Buhârî 3802, 3803, 3804, 3950, 4122, 4750. sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 1779. sunnah.com/muslim

Sünen-i Tirmizî 3849. sunnah.com/tirmidhi

Sünen-i Nesâî 2055. sunnah.com/nasai

İbn Hacer el-Askalânî, Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî.

SİYER, TARİH VE TABAKÂT KİTAPLARI

İbn Hişâm, es-Sîretü'n-Nebeviyye (İbn İshâk rivayeti).

İbn Sa'd, et-Tabakâtü'l-Kübrâ (Sa'd b. Muâz biyografisi).

Zehebî, Siyeru a'lâmi'n-nübelâ.

İbn Hacer el-Askalânî, el-İsâbe fî temyîzi's-sahâbe.

Wikipedia, "Sa'd ibn Mu'adh". en.wikipedia.org/wiki/Sa%27d_ibn_Mu%27adh

QURANSCİENCE.MY'DEKİ İLGİLİ SERİLER

İslam Kahramanları, Seri 1: Hamza b. Abdülmuttalib'den Seri 13: Hz. Ka'kâ' b. Amr'a kadar; özellikle Seri 6: Mus'ab b. Umeyr ve Seri 12: Muâz b. Cebel. quranscience.my/#pahlawan

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

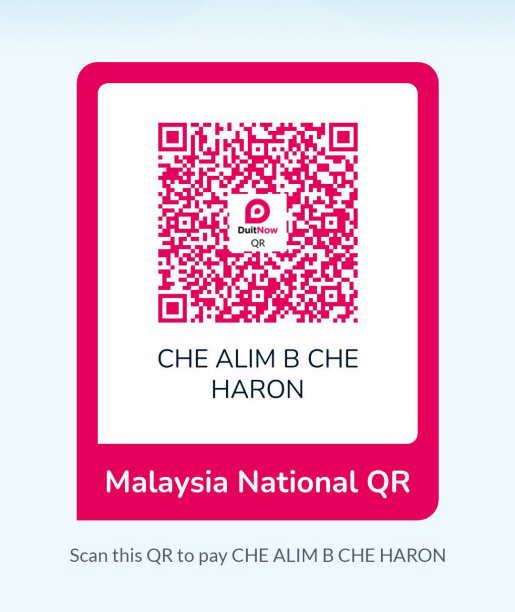
SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

Uluslararası bağışçılar: yukarıdaki PayPal QR kodunu okutun ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience